

i danas točka mnogolikog prepričavanja, kao mit opće prakse, ispisala je I. Prica. Medij časopisa i novina (“Tina”, “Nacional”) u središtu je studija o rodnoj politici socijalizma i konstrukciji djevojaštva (R. Senjković); konstrukcije suvremenoga “hrvatskog Olimpa” likovima političara, menadžera, sportaša, u analizi B. Becka, poprimaju mitske razmjere. Uz mnoge etnografske tekstove, rad I. Moleka teorijske je naravi o tumačenju mitologijskoga u djelima egiptologa Furijsa Jesija.

Širina, tematska dinamičnost, *brojnost interdisciplinarnih pristupa* u bavljenju, analizi i interpretaciji mitološkoga velika je vrijednost ovoga zbornika. Mitsko i mitološko, koje je iz primarno religijskoga meandiralo prema profanome, imenovanom kao političko, nacionalno, obiteljsko, ljubavno, medijsko itd., zahtijevalo je upotrebu raznovrsnih teorijskih okvira, analitičkih aparata, pristupa i “interpretativnih rešetki” etnoloških, filoloških, književno-teorijskih, kulturnostudijskih, feminističkih, medijskih, performativnih, postkolonijalnih itd. *Radovi u zborniku kao cjelini izvrsni su reprezentanti upravo suvremene hibridnosti i eklektičnosti humanističkih znanosti.*

Od mita kao priče o bogovima, preko mita kao pogleda na svijet do mita u prenesenom značenju, kao izmišljotine, od mita na etnografskoj pozornici do mita teorijske razine, od prapovijesti do futurizma, od rekonstrukcija praslavenskoga, što Ivan Lozica u svojem tekstu naziva kulturnom forenzikom, do druge mitologije, koja uključuje mitološku reaktualizaciju na mnogim poljima, od kojih su mnoga oslikana u navedenim radovima ili, da parafraziram jednu misao autorice Lyle kada govori o indoeuropskim istraživanjima na samome početku zbornika – ovaj će zbornik potaknuti kretanje u novom smjeru, omogućiti prepoznavanje postojanja novih mogućnosti koje se otvaraju i nepotrebnosti bivanja zarobljenim unutar stari(ji)h paradigmi. Širina ovoga zbornika svakako daje prostora za ovakvu mitsku preobrazbu.

Valentina Gulin Zrnić

Karmen Medica, Goran Lukić i Milan Bufon, ur.:
Migranti v Sloveniji – med integracijo in alienacijo

Koper: Univerzitetna založba Annales, 2010., 270 str.

Početakom 21. stoljeća migracije postaju fenomen suvremenog društva, nezaobilazna tema znanstvenika društveno-humanističke provenijencije te opći trend u znanosti na globalnoj razini. Svaki je 35. stanovnik svijeta međunarodni migrant, svaki treći migrant živi u Europi (*United Nations International Migration*

Report 2002, 2005). Postavši članicom Europske unije Slovenija je ujedno ušla u društvo najpoželjnijih imigracijskih država. Polazište za ovaj zbornik radova dvoje urednika, Karmen Medica i Goran Lukič, objašnjavaju pojačanim brojem imigranata u Sloveniji u kontekstu njezina članstva u EU-u. Bilježi se dolazak mladih ljudi, uglavnom ekonomskih imigranata, ali i prisilnih imigranata, ilegalnih migranata te azilanata. Velikom broju Slovenija nije konačno i trajno određište, no određenom postotku ipak jest. Urednici napominju:

“Slovenija ulazi u fazu u kojoj, kao zrelo društvo, potiče ostvarenje integracije koja mora biti obavezni dio imigracijske politike. Potonja bi imigrantima omogućila uključivanje u civilno društvo, školstvo, zdravstvo, tržište rada, društveno i političko državljanstvo” (7–8).

Dosadašnja migrantska iskustva često podrazumijevaju socijalnu isključenost, marginalizaciju i nevidljivost. Cilj je ovoga zbornika prikazati stvarno stanje u Sloveniji kroz aspekte predstavnika vlade, iskustva nevladinih organizacija te kroz empirijska znanstvena istraživanja.

Zbornik *Migranti v Sloveniji – med integracijo in alienacijo* pisan je na slovenskom jeziku, a za svaki članak postoji sažetak na engleskom jeziku. Sadrži tri veće tematske cjeline.

Prva cjelina pod naslovom “Analiza stanja: teoretsko-analitični okvir migracij” sadrži pet priloga. Mojca Pajnik kritički propituje političke i apolitičke konceptualizacije državljanstva, odnosno važnost državljanstva i mogućnosti djelovanja useljenika u Sloveniji u javnoj sferi. Rad se temelji na migrantskim naracijama i njihovim biografijama. O sličnim integracijskim procesima i kontroverznosti kružnih migracija piše antropologinja Karmen Medica. Ukazuje na rotacijski koncept ovog tipa migracija koji se u teoriji pokazao proturječan, u praksi dugoročno neodrživ te etički neprimjenjiv. Autorica smatra da koncept privremenih radnih migracija, koje uključuju povratak u matičnu domovinu, treba zamijeniti modelom trajnih migracija. Etnologinja Uršula Lipovec Čebon upoznaje čitatelje s pravima na zdravstvenu skrb emigranata u EU s naglaskom na Sloveniju. Budući da ne postoje ujednačena zdravstvena prava useljenika u zemljama EU-a, ovaj komparativni članak svakako je važan doprinos ovoj tematici. Ekonomist Janez Malačič s gospodarskog nas aspekta upoznaje s dvama velikim suvremenim valovima doseljavanja u Sloveniju. Za prvi val useljenika privlačni je faktor bilo osamostaljenje Slovenije, a drugi je potaknut ulaskom u EU. Ova cjelina završava člankom Mojce Medvešek i Romane Bešter koje analiziraju pravnu podlogu za edukaciju migrantske djece u Sloveniji, kao i percepciju, stavove i iskustva useljenika i njihovih potomaka iz područja bivše Jugoslavije u slovenskom obrazovnom sustavu.

Druga skupina članaka nalazi se u cjelini nazvanoj “Vloga deležnikov: migracijski ‘top-down’ in ‘bottom-up’”. Goran Lukič istraživao je položaj radnika migranata tijekom ekonomske i društvene krize s naglaskom na radnike i radnu snagu. Admir Baltić iz Bošnjačkoga kulturnog saveza Slovenije pisao je o doseljavanju i integraciji Bošnjaka u Sloveniji. Treba spomenuti da većina migranata u Sloveniju već tradicionalno dolazi s prostora bivše Jugoslavije, najviše iz Bosne i Hercegovine, te da su vizni režim i ovisnost o radnim dozvolama omogućili u proteklom razdoblju grubo iskorištavanje ovih ljudi. Cjelina završava tekstom Jake Nemaniča koji nam kroz dvije studije slučaja prikazuje uvjete stanovanja građevinskih radnika koji stanuju u domovima za samce.

Posljednja cjelina “Migracije, globalizacija, človekove pravice” započinje člankom Barbare Gornik o ljudskim pravima u kontekstu suvremenih migracija kao utopiji suvremenog svijeta. Slijedi rad Francija Zlatara u kojem se navode mogućnosti rada i zapošljavanja prisilnih migranata koji, ponajviše zbog ratnih sukoba u svojim matičnim državama, privremeno borave u Sloveniji. Autor upozorava da slaba podrška prilikom njihova dolaska rezultira težom integracijom migranata u kasnijim fazama. Franci Jazbec pisao je o migracijskoj i integracijskoj politici Slovenije kroz aspekte javne uprave i civilnoga društva. U posljednjem radu ovoga zbornika Marijanca Ajša Vižintin predstavlja čitateljima primjere dobre prakse, pozitivna migrantska iskustava, piše o obrazovanju mladih te razvijanju međukulturnog dijaloga.

Ovaj je interdisciplinarni zbornik radova ukazao na recentne migracijske mobilnosti i konkretne migrantske prakse u susjednoj Sloveniji. Poznato je da se migracije moraju promatrati multidisciplinarno i transdisciplinarno. Stoga zbornik ne predstavlja samo doprinos studijama migracija i antropologiji globalizacije, već i mnogim drugim znanstvenim disciplinama (sociologiji, demografiji, povijesti, pedagogiji...). Useljenička politika EU-a donosi mnoge zakone i prijedloge i pritom se ističe važnost suradnje na međunarodnoj i nacionalnoj razini, a sve je prepoznatljivija važnost empirijskih znanstvenih istraživanja s ciljem uočavanja kako problema, tako i pozitivnih učinaka migracijskih mobilnosti, koje nam prikazuje i ovaj zbornik.

Poput država EU-a, i Hrvatska ima staro stanovništvo i negativni prirodni prirast pa od iseljeničke sve više postaje useljenička zemlja. Budući da je Hrvatska dobila zeleno svjetlo za pristupanje EU-u, u skoroj budućnosti možemo očekivati sve veći broj useljenika, stoga su nam petnaestogodišnja iskustva kroz koja je prošla Slovenija, opisana u ovom zborniku, vrlo dragocjena.

Marijeta Rajković Iveta